

Lóránt Károly mérnök-közgazdász és Dr. Bíró Zoltán a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum főigazgatója

Könyv jelent meg a diósgyőri kohászat végnapjairól

Április 19-én a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum (RETÖRKI) konferenciatermében mutatták be a Lóránt Károly mérnök-közgazdász által szerkesztett *Az Acélváros végnapjai* kötetet.

A privatizáció gyakorlatilag ingyenes vagyonelosztást jelent, olyan pénzügyi konstrukciókkal, amelyek a vétel látszatát keltik. A privatizáció végső soron azt jelentette, hogy a nyolcvanas évekre megerősödött hatalmi elit politikai hatalmát gazdasági hatalomra váltotta át – hangoztatja a könyv szerkesztője.

Dr. Bíró Zoltán a RETÖRKI főigazgatója köszöntője elején szeretettel üdvözölte a megjelentek közül Lenkovics Barnabás jogtudóst, az Alkotmánybíróság volt elnökét, akinek kitűnő könyvének, az *Ember és tulajdon* tartalma a jelen témához illeszkedik. Ezután arról szólt, hogy az intézetük miért döntött *Az Acélváros végnapjai*

könyv megjelentetéséről. „A rendszerváltás vizsgálata, dokumentumainak feltárása a privatizációs folyamatra is vonatkozik. Oly’ annyira, hogy ezzel nem is fejeződött be az intézet ezirányú munkálkodása. Éppen Lóránt Károly és Giday András közgazdász komoly vizsgálatot végeznek a privatizáció ügyében, a dokumentumok segítségével, illetve a dokumentumok feltárása érdekében. Az eredeti terv szerint Drótos László az egykori Lenin Kohászati Művek nyugalmazott vezérigazgatója is jelen lett volna a könyvbemutatón, de az áprilisi havazás miatt nem tudott felutazni Budapestre. A könyv pedig úgy született meg, hogy Drótos László dokumentumaival felkeresett bennünket. Ezt követően munkatársaimmal együtt leutaztunk Miskolcra, ahol Drótos László bemutatta a hajdani Lenin Kohászati Művek területét. Mit láttunk:

rozsdás felületeket, betört ablakú épületeket egy 140 hektárnyi területen. Ennek a hatására is és Drótos László ajánlására befogadtuk a dokumentumokat, majd arról döntöttünk, hogy Miskolcon további kutatásokat végzünk. Kiváló kollegáim interjúk sorát készítették el a gyár korábbi vezetőivel, munkatársaival. A kutatás eredménye :

Az Acélváros végnapjai

„Majd arról szolt, hogy 20 ezer ember munkahelyének megszüntetése gazdaságpolitikai és szociálpolitikai következményekkel jár. Elég sok cigány ember dolgozott tisztességesen a Lenin Kohászati Művekben. Szociális hálózat is kiépült, majd fokozatosan mindenki az utcára került. „Ennek az intézménynek komoly az ipartörténeti jelentősége.

Ez nem a Lenin Kohászati Művek, hanem a Fazola Henrik által alapított diósgyőri vasgyár, amely ezt a nevet kapta később. De a nevéől függetlenül ez egy hallatlanul értékes és érdekes ipartörténeti jelenség.

Bizonyos épületeinek megmentése még mai is komoly muzeális tett lenne. Hiszen a gyárnak vannak értékes részei, s hazánk nem bővelkedik ipartörténeti jelentőségű épületekkel, hogy megengedhetnénk magunknak azt, hogy nem foglalkozunk vele. Ezért is beszéltünk a Miniszterelnökség munkatársaival. Reménytelennek látszik az ügy, ha valaki ott jár ezen a telepen, de az nem igaz, hogy semmit sem lehet tenni, mert szociális és gazdasági problémákról van szó.” A főigazgató elismeri, hogy meg kellett szüntetni a vas-és acélgyártás jelentős részét, de voltak olyan ágazatok, melyeket nemhogy megszüntetni nem kellett volna, hiszen fejlesztésre méltóak és piacképesek voltak.

Lóránt Károly a könyv bemutatásakor elmondta, hogy a kötet több fejezetét ő írta. „Érdekes összehasonlítást lehet tenni aközött, ahogy a hajdani vezetők látták ezt a folyamatot, a privatizációt, s ahogy én, aki abban az időben az Országos Tervhivatalnak munkatársa voltam.” Nem csak a rendszerváltás folyamatát élte át, hanem az azt megelőző majdnem két évtizedet is, amikor sok gazdaságpolitikai kérdéssel foglalkozott. Közölte, hogy bár mérnök-közgazdásznak titulálják, de villamosmérnöki diplomával rendelkezik. Mindezt azért hangsúlyozta ki, mert „mérnöki szemmel a gazdaságpolitika másként néz ki, mint egy olyan közgazdász szemével, aki vállalatot belülről soha nem látott, és bekerült a minisztériumba, ahol nemzetközi szakirodalmak alapján mondta meg, mit kell tenni.” A RETÖRKI két munkatársa Madácsy Tamás és Havasi Dániel nagyon komoly munkát végzett. Ők készítették el a videó-interjúkat a hajdani gyár vezetőivel, munkatársaival, amiket a könyvben felhasználtak. Ezek az interjúk megtalálhatók a RETÖRKI honlapján. Hogy miért érdemes ezeket megtekinteni? Mert a vállalat műszaki, gazdasági problémáit is megtudhatjuk, és a cigány emberekkel készített riportok rávilágítanak a szociális háttérre. Tudvalévő, hogy az ország gazdaságpolitikáját meghatározó neoliberális közgazdasági ideológia talán leglényegesebb tétele az állami tulajdon alacsony, a magántulajdon magas hatékonyságáról szóló tanítás, melynek következtében minden olyan országban, ahol ez az ideológia hatalomra jutott, gazdaságpolitikai céljai között a privatizáció meghatározó jelentőségűvé vált, függetlenül attól, hogy az állami tulajdon aránya a gazdaságban magas volt (mint például Ausztriában 30% körül), vagy alacsony (mint például az Egyesült Államokban 10% körül). Magyarországon a gazdasági átalakulással kapcsolatos törvényeket (Társasági törvény, Átalakulási törvény) még a nyolcvanas évek végén hozták meg, és az úgynevezett spontán privatizáció azonnal megkezdődött. Majd a '90-es évek elején kezdték el hangoztatni azt, hogy az állam rossz

tulajdonos, s ezért aztán sok mindent a magánvállalatoknak, főleg a külföldieknek adtak.

Mivel Lóránt Károly célja, hogy ne keserítse el teljesen az embereket, ezért a harmadik fejezet a magyar vaskohászat jövőjéről szól, melyben a szerkesztő a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. elemzése alapján javaslatokat is tett. Úgy véli, a hazai acélipar súlyos válsággal küszködik. A problémák egy része az EU-szabályozás következménye; ezek korrekcióját az acélipar európai szervezetén keresztül lehet megoldani. Közülük kiemelkedő a kereskedelempolitika és a klímapolitika korrekciója. Minden nehézség ellenére úgy véli, hogy a nemzetgazdasági szempontból szükséges a hazai acélipar, mivel az acél az elkövetkező időszakban a világon és hazánkban is a legnagyobb mennyiségben előállított fémes szerkezeti anyag lesz. A hazai acélipar méreténél fogva rugalmasan képes kiszolgálni a hazai és a nemzetközi felhasználókat, és komoly szerepet tölthet be a hazánkba települt autóiipari, gépipari vállalatok féltermékekkel, alkatrészekben való ellátásában, így az acélipar minőségi fejlesztése a hazai iparfejlesztés egyik súlypontja lehet.

Érdekes, hogy a valamikor a gyárban dolgozó és ma már idős mérnökök továbbra sem gondolják, hogy a szakma elveszett, és különös tekintettel a hazai járműgyártás felfutására és a kormány iparfejlesztési terveire, reménykednek, hogy a réginél ugyan kevesebb, de nemesebb formában az acélgyártás Diósgyőrben újraéled.

Medveczky Attila